

FSC skatījums - nākotnes perspektīvas pēc COP 30

Galvenie secinājumi par mežu apsaimniekošanu un turpmākā rīcība.

Avoti: FSC International, COP30 un LMSP

2025. gada ANO Klimata pārmaiņu konference - COP 30 noslēdzās 22. novembrī Belēmā, Brazīlijā, ar *“Mutirão tekstu”*, *tulkojumā - “Kopienas centienu” teksts*, – noslēguma dokumentu, kas nostiprina globālās saistības klimata rīcības jomā. Sarunās neizdevās panākt vienprātīgu rīcības plānu, lai apturētu un mainītu atmežošanas tendenci, taču tika panākts impulss, lai dabu un mežus izvirzītu globālās klimata programmas priekšplānā.

Neskatoties uz stipro lietu, plūdiem, karstumu un ugunsgrēku, FSC pievienojās vairāk nekā 50 000 dalībniekiem no gandrīz 200 valstīm – pasaules valstu vadītājiem, pamatiedzīvotāju kopienām, privātā sektora pārstāvjiem un dažādām starptautiskām organizācijām –, lai aizstāvētu mežu un mežu apsaimniekotāju būtisko lomu klimata problēmu risināšanā.

FSC Brazīlija kā rīkotājvalsts FSC organizācijas partneris spēlēja izšķirošu lomu, iesaistot Brazīlijas ieinteresētās personas, jo īpaši valdību, kā arī piedaloties liela mēroga pasākumos, tostarp noorganizējot FSC Brazīlija izpilddirektora Elsona Fernandes da lību paneldiskusijās par ekosistēmu pakalpojumiem un ilgtspējīgu būvniecību.

COP 30 konference tika gaidīta kā “Īstenošanas COP” ar ambiciozu rīcības programmu, taču joprojām ir daudz jāstrādā, lai no ambīcijām pārietu pie izmērāmas ietekmes.

Ko COP 30 deva mežiem?

COP 30, kas notika Amazones vidienē, uzsvēra mežu nozīmi klimata un bioloģiskās daudzveidības risinājumu procesā. Lai gan noslēdzošajā *“Mutirão tekstā”* nebija iekļauts konkrēts rīcības plāns atmežošanas apturēšanai un novēršanai, Brazīlijas prezidentūras pārstāvji apņēmas izstrādāt rīcības plānus gan

atmežošanas, gan fosilā kurināmā pakāpeniskas izmantošanas pārtraukšanai, lai atbalstītu COP sarunu procesā identificēto prioritāšu īstenošanu. Vairāk nekā 90 valstis atbalstīja ideju par atmežošanas rīcības plānu, tostarp arī 50 tropu mežu valstis, norādot uz panākto vienprātību un paverot ceļu iespējamam saistošam nolīgumam nākotnē.

Brazīlijas galvenā iniciatīva *Tropical Forest Forever Facility (TFFF)* finalizējās COP 30 konferencē ar lēmumu par 6,5 miljardu ASV dolāru publisko finansējumu un 53 valstu atbalstu visā pasaulē. Ir cerības piesaistīt papildu privātos ieguldījumus, lai sasniegtu 10 miljardu ASV dolāru mērķi. TFFF ir inovatīva publiskā un privātā sektora kopīga iniciatīva, kas izstrādāta, lai piešķirtu ekonomisku vērtību tropu mežu ekosistēmu pakalpojumiem.

“Fakts, ka TFFF vismaz 20 % piešķir pamatiedzīvotājiem un vietējām kopienām, ir vēl viens vērtīgs solis, atzīstot to lomu kā vislabākajiem dabas aizsargātājiem. Šo pārvaldītāju finansēšana, lai tie varētu pārvaldīt mežus un sasniegt vēlamos rezultātus, jāpapildina ar politikas izmaiņām, kas palīdz nodrošināt viņu zemes īpašuma tiesības,” norādīja FSC Attiecību ar ieinteresētajām pusēm direktors Anans Pundža.

Turklāt Francija un Gabona vadīja iniciatīvas “*Belemas aicinājums par Kongo baseina mežiem*” uzsākšanu, lai aizsargātu pasaules otro lielāko lietusmežu un atbalstītu Centrālās Āfrikas valstis, lai tās līdz 2030. gadam izbeigtu atmežošanas procesu. Mērķis ir mobilizēt vairāk nekā 2,5 miljardus ASV dolāru un iniciatīvu atbalsta arī Eiropas valstis.

Pamatiedzīvotāju iniciatīva

COP 30 uzsvēra, ka pamatiedzīvotāju iniciatīva ir vitāli svarīga mežu dzīvotspējai un klimata noturībai. Pamatiedzīvotāju pārstāvji bija ļoti pamanāmi COP 30, jo konferencē reģistrējās vairāk nekā 3000 dalībnieku. Viņi aktīvi piedalījās diskusijās par finansēm, tiesībām, pārvaldību un zemes apsaimniekošanu.

Starp galvenajiem pamatiedzīvotāju kopienu sasniegumiem bija atjaunotais 1,8 miljardu ASV dolāru vērtais *Mežu un zemes īpašuma solījums* un *Starpvaldību zemes īpašuma saistības*, lai juridiski atzītu un nostiprinātu tiesības uz vairāk nekā 160 miljoniem hektāru pamatiedzīvotāju un kopienu zemēm, tostarp 63

miljoniem hektāru Brazīlijā. 17. novembrī Brazīlijas valdība paziņoja par 10 jaunu pamatiedzīvotāju teritoriju demarkāciju.

“FSC ir kļuvis par vienu no pirmajiem starptautiskajiem mehānismiem, kas atzīst pamatiedzīvotāju tiesības par obligātu kritēriju, nevis ieteikumu,” COP 30 papildu pasākumā teica Olga Kostrova, *čulimu pārstāve no Krievijas. FSC iekļauj pamatiedzīvotāju vadību savā globālajā pārvaldībā un īstenošanā ar *Pamatiedzīvotāju fondu* un *Pamatiedzīvotāju Pastāvīgo komiteju*, nodrošinot, ka lēmumu pieņemšana par mežu apsaimniekošanu atspoguļo to kopienu tiesības, zināšanas un prioritātes, kas aizsargā mežus.

Privātā sektora aktivitātes

Privātais sektors arvien vairāk atzīst, ka daba ir klimata izturības un ekonomiskās stabilitātes pamats. Koksnes izmantošana būvniecībā, kas ir tieši saistīta ar mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, bija svarīga tēma dažādos papildu pasākumos.

“Brazīliju ir smagi skārusi atmežošana, tāpēc šīs problēmas risināšana ir steidzama, lai samazinātu klimata pārmaiņu ietekmi globālā mērogā. Šajā kontekstā būvniecības nozarei ir būtiska loma, jo īpaši tādēļ, ka profesionāļi var virzīt tirgu uz ilgtspējīgākiem risinājumiem, piemēram, sertificētas koksnes iegādi, kas nodrošina izsekojamību un pārredzamību,” teica Elsons Fernandess COP 30 konferences *Green Solutions Awards* pasākumā.

Šarona Londona, *FSC Investments & Partnerships* partnerattiecību direktore, intervijā *Nature 4 Climate* izcēla vēl vienu tirgus jomu: “FSC ir sadarbojies ar daudziem sīkražotājiem, kas audzē kaučuku, īpaši Dienvidaustrumāzijā. Šie sīkražotāji, apvienojoties un sadarbojoties ar tādiem uzņēmumiem kā *Pirelli Tyre*, spēj savu dabisko produktu nogādāt tirgū. Tas iedvesmo citus uzņēmumus, piemēram, *Nike*, *Adidas* un *Birkenstock*, pievienoties dabiskā kaučuka pasaulē.”

Šie piemēri atspoguļo pieaugošo interesi par ilgtspējīgiem meža produktiem un FSC sertifikācijas praktisko lomu atbildīgu piegādes ķēžu atbalstīšanā, kas veicina klimata problēmu risināšanu.

FSC organizācijai pieaug atpazīstamība kā meža apsaimniekotāju interešu atbalstītājai

Visā COP 30 laikā FSC organizēja un piedalījās tādos nozīmīgos pasākumos kā Apvienoto Nāciju Organizācijas Mežu forums un daudzās ietekmīgās diskusijās un intervijās, lai iesaistītu ieinteresētās personas no dažādām nozarēm ar vēstījumu: meži un mežu apsaimniekotāji ir centrālais elements klimata problēmu risināšanā.

Brazīlijas Meža dienesta ģenerāldirektors Garu Bečimenjans izteica viedokli, kas atbilst ANO Mežu foruma FSC sesijā par bioekonomiku paustajam vēstījumam: „Augošiem mežiem ir vērtība.”

Mežu paviljona oficiālajā atklāšanā FSC ģenerāldirektore Subra Batačardži izklāstīja sadarbības plānu ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas jomā: “COP30 ir mežu COP un ir nepieciešama privātā sektora, nevalstisko organizāciju un kopienu plašs atbalsts un izdoma, lai papildinātu valstu politiku un sasniegtu mūsu kopīgos mērķus. Mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas prakses sertificēšana var būt t.s “spēka multiplikators”, ja pastāv stingri likumi un atbilstoša politika.”

Pasaules klimata un bioloģiskās daudzveidības samitā COP 30 FSC ģenerāldirektore pievērsa uzmanību arī FSC pārvaldībai un kopīgajai vadībai. “Pārvaldībai ir ārkārtīgi liela ietekme uz attīstības rezultātiem. Tās stiprināšana padara visas pārējās iniciatīvas efektīvākas. Un, kad meža apsaimniekotāju tiesības tiek oficiāli atzītas un iekļautas institūciju darbā, rezultāti kļūst redzamāki un ilgtspējīgāki. Pamatiedzīvotāji, darba ņēmēji un vietējās kopienas ir mežu sākotnējie apsaimniekotāji – dodiet viņiem pilnvaras, un meži plauks,” uzsvēra Subra Batačardži.

FSC arī piedalījās COP30 galvenajā pasākumā – Atjaunošanas dienā, kurā FSC Attiecību ar ieinteresētajām pusēm direktors Anans Pundža uzsvēra, ka augstas integritātes standarti un spēcīga pārvaldība var paātrināt atjaunošanas finansēšanu un veicināt mērogojamu ietekmi.

Turpinājums sekos

Kopumā COP 30 pasākumā tika veikti svarīgi soļi virzībā uz priekšu, bet netika piešķirts spēcīgs politiskais atbalsts, kas nepieciešams, lai paātrinātu klimata un bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu un izbeigtu atmežošanas procesu.

“Reāls progress būs atkarīgs no valdību, uzņēmumu un kopienu sadarbības ANO vadītajā procesā un ārpus tā, lai samazinātu mežu zudumu. Tieši uz to mēs joprojām koncentrējamies,” norādīja Subra Batačardži.

Pasaules kopiena jau tagad pārnes savu uzmanību no Amazones reģiona Brazīlijā uz Antāliju Turcijā, kur notiks COP 31 Austrālijas prezidentūras vadībā. Nākamais gads būs izšķirošs, lai COP 30 plānus un saistības pārvērstu reālos rezultātos. FSC īstenotā atbildīgā mežu apsaimniekošanas sistēma piedāvā uzticamu un praktisku satvaru, kas palīdz sasniegt šos mērķus, atbalstot mežu apsaimniekotājus, stiprinot ilgtspējīgas mežu piegādes ķēdes un atjaunojot degradētās mežu platības.